

POAHAJ BÓH

ČAS OPIS EVANĀELSKICH SERBOW

5. číslo

Budyšin, meja 1971

Lětnik 21

Hrono na rózownik 1971

Štóž so nad chudym smili, tón česći Boha. Přislowa 14, 31

Zo mamy Boha česćić, to so za nas samo wot so rozumi. Ale kak ma so tajke činić? Wězo česćimy Knjeza z ertom, ze spěwanjom chwalobnych kěr-lušow, z liturgiju. Dwójce so tuto slowo namaka w našej zawodnej liturgiji hlownych kemšow. „Česć budź Bohu a Synej a Swjatemu Duchej!“ – „Česć budź Bohu we wysokosći!“ A tola je tajke jenož slaby wothlós chwalenja a spěwanja Božich jandželow we wěčnosći, kaž Jan to w swojim „Zjewje-nju“, w poslednjeje knize Noweho Zakonja, wopisuje. A při tym njeje to za nas jenička forma a metoda, Boha česćić. Swjate Pismo nam w našim teksće cyle hinaši puć pokazuje.

Smilenje nad chudym, to rěka Boha česćić. A tajke so njestawa z ertom a z jazykom, ale ze zadźerženjom, ze žiwjenjom, z cylej čłowskej eksistencu. A hdžež to pobrachuje, wšo chwalenje a česćenje na horjeka mjenowane wašnje ničo njepomha. My wěmy wšitcy, zo swět to křesćanam porokuje – a to z polnym prawom –, hdyž móžeja jenož „haleluja“ spěwać, ale hdyž lubosć a smilnosć pódla njejestej. „Hdy bych ja z čłowskimi a z jandželskimi jazykami rěčał a njeměl lubosć, bych ja byl zynčacy mosaz abo klinčacy zwóněk.“ (1. Kor. 13, 1)

Bohu budź džak, zo smy žiwi w času, w kotrymž je so cyrkej znowa do-pominała na swój „socialny angažement“, kaž so to rady na wulkich cyrk-winskich konferencach Ekumeniskeje rady abo Lutherskeho swětowego zwjazka zwurazni. My smy w zańdženych njedželah zběrali wosebity džak-ny wopor za akciju „Chlěb za swět“. My wěmy, zo pomhaja ze srědkow tuteje akcije hlódny na swěće, wot njewjedra a wot druhich katastrofow potrjechenym a wot rasizma přescěhanym. Hdyž so nad tutymi chudymi smilimy, česćimy potajkim Boha.

Ale njetrjebamy hić po dalokim swěće. Doma móžemy so smilić. My ni-mamy tajkich chudych mjez nami kaž tehdom w Swjatym kraju. A tola namaka so někotry čłowjek, někotry bratr, někotry wbohi, wot njezboža potrjecheny, wot chorosće domapytany, někotry, kiž dyrbi na někajke waš-nje chodźić w čemnym dole. Nad tajkim mamy so tež smilić a jemu pomhać a tak Boha česćić. Tajke tež nam samym služi k wjeselu.

Kak derje je mi, hdyž so smilu
na svojich bratrach we nuzy!
Kak derje je mi, hdyž ja schilu
rađ ruku chudym k pomocy!
To před Bohom je spodobne,
je prawe Bože česćenje!

La.

Serbski cyrkwinski dzeń 26. a 27. junija 1971 w Klukšu

Sobotu, 26. 6., w 15.00 hodź. zhromadžizna.

Njedźelu, 27. 6., w 10.00 hodź. swjedženske kemše (farar Albert-Hrodži-šćanski), zhromadny wobjed, připoldniša bjesada, w 14.40 hodź. zhroma-đizna w cyrkwi.

Kónc w 16.00 hodź.

Skazajće sej z časom busy a přińdźće w bohatej ličbje z wjesolej a po-božnej myslu.

Nikolaj Wasilewič Gogol

Nowy kabat

Skrótseny a swobodny přeložk z rušćiny (pokročowanje)

Mjez nimi wosrjedź ruma steješe samowar, kotryž šumješe a z mróče-lemi paru wuduwaše. Akakij Aka-kijewič bě sam swój kabat powěsnył a zastupi do jstwy. Jara njelepje wo-sta srjedź stwy stejo, hladaše a pře-myslowaše, što ma činić. Ale wšitcy jeho z wyskanjom witachu a hny-dom wuńdžechu do předruma, zo bychu znowa kabat wobdźiwali. Po-

tom wězo zaso jeho a jeho kabat wostajichu a wróćichu so k blidam k jědźi. Wšitko tole, hara, rěčenje, hromada ludźi – to wšitko bě Aka-kijewičej někak dźiwow polne. Wón cyle jednorje njewědžeše, kak ma so zadźeržeć, hdže ma swojej ruce položiť, hdže noze, hdže ma z cylej figuru wostać. Tón cyły čas so podawachu najlěpše jědže a wino

so piješe. Akakija Akakijewiča bě-ču nuzowali, dwě škleńcy wupić. Wón začuwaše, kak bu hosćina přeco wjeselša, ale při wšěm wón njemóže-še zabyć, zo bě mjeztym hižom w dwanaćich a zo bě dawno čas domoj hić. Zo njeby knjez doma jeho spy-tał zakomdźić, wuńdže wón čicho, pytaše w předrumje swój kabat a z wobžarowanjom widžeše jón na špundowanju ležo. Wón jón česaše a každy prošek zezběra, wobleče so ka-bat a wustupi na hasu. Bórže džeše po dołhich a prózdnych hasach, ko-trež wodno lubozne njeběchu, čím mjenje wječor. Wón so bližeše tomu městnu, hdžež je hasa přetorhnjena z wulkim prózdny m blakom, zo su domy na druhim boku lědma widjeć. Wón wustupi na tutón blak nic bjez bojosoće, kaž by jeho wutroba něšto njedobre začuwała. Wón so wobhlada nazad a na bok – same čmowe mor-rjo! „Ně, lěpje nic hladać“, sej po-mysli a ze začinjenymaj wočomaj džeše dale. Hdyž jej woćini, zo by wědžał, hač njeje skoro na kóncu tu-toho blaka, widžeše nadobo před sobu – nimale před nosom – někaj-kich čłowjekow, kajkich, to njemó-žeše ani spoznać. Jemu so před wo-čomaj začemni a na wutrobnje jeho zaboli.

„To je tola mój kabat!“ zarjeji je-dyn z nich a hrabny jeho za kornar.

Akakij Akakijewič chcyše zawołać: „Policija!“, tuž jemu druhu z pjasću do mjezwoča wrjesny: „Wołaj jeno!“

Akakij Akakijewič začuwaše jenož hišće, kak jemu kabat wuslečechu a do njeho kopnychu, zo so znak do sněha wali. Hewak ničo dale nje-čužeše. Po někotrych minutach přiń-dže zaso k sebi a so zběhny na noze. Wokoło njeho ničto wjacje njebě. Wón čuješe, zo bě zyma a zo bě bjez kabata. Wón započa wołać, ale jemu bě jasne, zo jeho hlós njebudže ničto slyšeć. Akakij Akakijewič do-běža domoj w dospołnym njeporjad-ku: Jeho włosy, tak wjele, kaž jich hišće měješe, wisachu njerodnje z hlowy, horjeka a deleka, wšudžom bě polny sněha. Stara hospoza jeho wuslyšawši skoči z loža. Jenož w jednym čirju doběža, zo by durje wotewrěła. Ale wotewrěwši stupi na-zad, hdyž widžeše Akakija Akakije-wiča tajkeho.

Akakij Akakijewič, wšón zrudny, so do swojeje stwy zamkny. Kak je wón tam nóc přetrał, móže jenož tón posudžować, kiž móže někak so pře-sadzić do položenja drugeho.

Powěsć wo rubježnistwje kabata mnohich storhny, byrnjež běchu tež tajcy, kotřiž so hišće Akakijewičej smějachu. Někotři chcychu za njeho pjenjezy zběrać, ale skónč-

nje mējachu to za maličkosć. Jedyn však chcyše Akakijej Akakijewičej pomhać a radžeše jemu, zo by so na „znatu wosobu“ wobročil. Tajka znata wosoba by cyle wěsće wědzala, wěc derje do ruki wzać. Zo by něšto činił, džěše Akakij Akakijewič k „znatej wosobje“ — a to runje w njepríhódny m čas. Tale znata wosoba bě w swojej zastojnskej stwě, ale so tam jara, jara wjesele rozmólwješe ze starym znatym, z přečelom z džěcacych lět. W runje tutym času jemu wozjewichu, zo je tam někajki Bašmačkin přišoł. Wón so skrótka woprašaja: „Što to je?“

Jemu wotmólwichu: „Někajki přistajeny!“

„Ach, tak! Njeh čaka! Nětkle nimam chwile“, rjekny znaty čłowjek.

To bě sama lža. Wón wězo mēješe chwile. Přečelaj sej dawno hižo ničo wjac prajić njemēještaj.

Skónčnje smēdžeše Akakij Akakijewič zastupić.

Hdyž „znata wosoba“ pokorny napohlad Akakija Akakijewiča widžeše a jeho stary uniformowy kabat, so nadobo k njemu wobročija rjekny:

„Na, što maće?“ — a to z krótkim a twjerdym hlōsom, kaž bě to prjedy sam za sebję w swojej stwě před špihelom sej nawuknył.

Akakij Akakijewič čuješe so hnydom we wuskosćach, bě zawjerčany a spytaja někak rozestajec, zo je mēł kabat, tak dospōlnje nowy, zo su jemu tōn na nječłowjske wašnje rubili, zo je so wón nětko na njeho wobročil, zo je so ze swojej próstwu . . ., zo je napisal wyšemu policajskemu mištrej, zo by so za jeho kabatom pytało. Generalej so zdaše tuto wašnje přejara chroble być, čehodla, je njejasne.

„A wy, miłosćiwcy knježe“, wón pokročowaše z hrubym wašnjom, „njeznajeće porjad? Kak sće jow přišoł? Njewěsće, kak ma so tajka wěc rjadować? Wy sće dyrbjal swoju próstwu podać do kenclije. Tam by wona přišla do ruki pisarja. Tōn by ju dale dał zarjadnikaj, a tōn by ju dał sekretaraj, a sekretar by ju mi dał!“

„Haj, waša dostojnosć!“ rjekny Akakij Akakijewič a bjerješe wšo hromadže, štož jeno na duchu w nim běše, a čuješe, kak so wón na žalostne wašnje počese. „Ja sym wašu dostojnosć sej zwěrila wobčežować, dokelž sekretar — haj wšak — je takij njespušćomny čłowjek.“

„Što, što, što?“ rjeješe „znata wosoba“. „Zwotkel sće tajkeho ducha nabrał? Zwotkel sće tajkich myslow nabrał? Kajka njekničomnosć přiběra mjez mlodym ludom přečiwo zarjadnikam a wyším! Wěsće wy, z kim rěčiće? Spominaće, što před wami steji? Spominaće wy na to? Spominaće na to? Ja so was prasam!“

Při tym postupi, zběhny hišće swój hlōs sylnišo, zo běše Akakijej Akakijewičej strašno. Wón sprostny, chablaše, dyrkotaše po cylum čěle a njemōžeše wjac stejeć. Jedyn druhi přiběža, položija jęho na špundowanje a jęho won donjese bjez wědomja.

Kak je po schodže dele přišoł, kak je wušoł na hasu, wo tym wšěm Akakij Akakijewič ničo njewědžeše. Na druhi džęn mēješe wón synlu zy-

micu. Pod Petersburgskim „wulkotnym“ wjedrom postupowaše chorosć chětřišo, hač bě to wočakować. Lěkar přińdže, masaše jemu puls a praješe starej hospozy:

„Wy, maćerka, njeskomdže čas. Skazajće šmrěkowy kašć, přetož dubowy budže za njeho předrohi.“

Hač je Akakij Akakijewič tole slyšal, hač je wón wo hōrkosći swojeho žiwjenja přemyslowal, wo tym ničo njewěmy, přetož wón bě stajnje w stysknych sonach zymicy. Skónčnje spušća Akakij Akakijewič swojeho ducha.

Akakija Akakijewiča donjesechu won. Jęho pochowachu. A Petersburg wosta bjez Akakija Akakijewiča, kaž by jęho ženje njebyło.

Biskop Jerzy Cymorek zemřel

Znaty biskop Sleskeje ew.-luth. cyrkwyje w ČSSR je njenadžicy 8. februara 1971 66 lět stary zemřel. Njēdzelu, 14. 2. bu pochowany. Wobdželenje ze šleskich wosadow bě bohate, ale tež mnozy wuznamni hosćo tam běchu.

Njeboli biskop bě wulki přez swoju mērnosć a lubosćiwosć. Wón pokazowaše puć k wodawanju a ke křesćanskemu wujednanju. Tute krasne počinki charakterizowachu jęho skutkowanje. Tajkich počinkow běše jemu trjeba, přetož w Těšinskim kraju so zetkawataj pōlski a česki lud, a narodny problem je tam jara žiwý. Sleska ew.-luth. cyrkwej wužiwa na Božich službach pōlsku a česku rěč. We wšitkich wosadach je dwurěčnosć. Jenož w Ostrawje so jenož česce předuje.

Wot wšeho spočatka wojowaše w tutym kraju česki wliw z pōlskim a pozdžišo z němskim. Tuž běše nuzne, zo tam steješe muž na čole cyrkweje ze sprawnaj wutrobu — a to běše biskop Cymorek. Wón drje běše Polak, ale wón so prócowaše wo sprawnosć napřećo wšitkim. Tak mōžachu Češa runje kaž Polacy ze samsnej dowěru k njemu přińć.

Cymorek lubowaše swoju šlesku domiznu a sej přeješe, zo by raz něchtō napisal stawizny ew.-luth.

cyrkweje w Sleske wot Lutheroweje reformacije sem hač do džensnišeho, stawizny jednotliwych wosadow a wuznamnych mužů. Tajka kniha hač dotal njeje wušta.

Cymorek lubowaše swoju cyrkwej, kotraž bě přešla přez mnohe čerpjenje a je wobsweđčila swěrnosć swojemu Knjezej. Wón mēješe zrozumenjenje za Lužiskich Serbow. Dwójce je pōsłal swojeho delegata — fararja Jerzy Walacha z Karvine II — na Serbski cyrkwinski džęn.

Z biskopom Cymorekom je wotešoł dobry, lubosćiwý a wěrjacy křesćan, kotryž w swojim biskopskim zastojnstwaj njeje ženje zabył, zo pochadža ze šleskeje domizny, zo je syn čezko džěłaceho luda.

Jemu zachowamy džakowne dopomnjeće. jn

Rózyňka w slōncu

Pod tutym titulom poskići Němsko-Serbske ludowe džiwadlo hru ameriskeje spisowateljki Lorraine Hansberry. Wona sama slyša k čornucham a zaběra so z problemami swojeje rasy, wosebje z diskriminaciju a z přescěhanjom barbojtych w USA. Wobsah je chutny, tohodla so hodžeše tuta činohra derje za pōstny čas. Wězo jedna so we njej tež wo powšitkowne čłowjske konflikty w čornej swójbje. Njeboh džęd běše swěru do zawěsćernje plaćil, a jęho zawostajena mandželska Lena Youngerowa dósta wjele pjenjez. Jęny syn Walter by najradšo za to kupil palencowe klamy. Ale „mama“ je raznje přečiwo tomu. Skradžu kupi za to rjanu chěžku w nowym sydlišću, přetož jich bydlske wobstejnoće su špatne. Wšo je dodžeržane. Wšitcy so wjesela na přechahowanje. Woni pak njejsu ličili z mentalitu a z hidu bětých, kotrymž je to kamjen nastorka, zo jedna z tamnych nowych chěžkow, „rózyňka w slōncu“, je wobsadžena wot barbojteje rasy. Předsyda powitanskeho komiteja sam dže do stareho bydla, nic zo by swojbu powial a postrowil w jich sydlišću, ale zo by ze wšěmi srědkami tomu wobarał, zo tam dońdu. Woni pak ze wšej mocu wo swoje byrgarske prawa wujuja.

Tuta hra mēješe wysoki niwow. Wot džiwadźelnikow našeho serbskeho jewišća bu wšo krasnje předstajene. Woni so wo to starachu, zo woprawdže žiwjenje do jednanja přińdže. Trěi generacije widžachmy na jewišću, Marja Ulbrichec bě „mama“, Ludmila Nawkec přichodna džowka, Christa Bergerec bě wnučka, mloda studentka. Tak dožiwichmy sobu problemy generacijow, tež nabožne prašenja. Wězo bě wowka konserwativnje pobožna, mladžina bě kritiska. Wowka je so snado, štož křesćanske wukublanje nastupa, pedagogisce trochu wopak zađeržala. Krasnje posrědkowala je přichodna džowka, sama „w druhich wobstejnosćach“. (Njeje to hotowy germanizm? Čehodla njepraješe jednorje: „Ja sym samodruha.“?) Jara impulsiwny, haj wšak eksploziwný bě syn Walter, předstajeny wot Křesćana Barta. Někotrym zdaše so to być samo chětro přehnate. Ale hdyž ma so

mentalita tutych wohroženych čłowjekow prawje předstajeć, ma so to stać na tajke wašnje.

Ekumeniska rada cyrkwojow steji na stronje barbojtych. My smy w našim časopisu tež hižo wo jeje programje přečiwo rasizmej rozprawili. My smy to tohodla schwalili, hdyž widžachmy při spočatku předstaje-

nja „Rózyńka w slóncu“ wulki swětlowobraz Angele Davis na zawěšku z prologom, wot Hanki Mikanoweje spisany a tež přednjesenym. Wosebje sympatiske bě nam tež, zo w programje steješe jako zawod wo hry nastawk njebočičkeho dr. Martina Luthera Kinga „Čehodla njemožemy čakać“.

La.

Pućować móžeš wšelko

Hdyž běchmy so w Berlinje do busa na létanišću zesydali, zo bychmy hač k létadlu došli, bě njebo poľne toľstych mrócelow. Sylna mašina ze štyrjomi motorami so zběhny, chroble předrěwši hustu kurjawu bě z nami w najkrasnišim slóncu wysoko nad sněhbělym morjom lutyh mrócelow.

Krasny napohlad.

Kaž sama sněhowina.

Tak daloko hač móže wočko widzeć — a wono móže wěsće na 100 km přewidzeć — ničo dale hač slepjaca, bolostna bělosć.

Po někak 10 mjeńšinach drje smy hižom wyše Pólskeje. Hluboko pod nami su pólske wsy, pola, lěsy, rěki, pólscy ludźo, kotřiž najskerje słyša, zo wysoko nad mrócelami létadło leći.

Woni nas njewidža, a my nic jich.

Za něšto wjace hač dvě hodžiny spada mašina z nami. Zaso smy krótki čas w toľstoj kurjawje, a bórže widžimy pod sobu sowjetski kraj: čmowe lěsy, daloke zahony z wjele maľnymi parcelami — a w každej parceli chěžka. Hač je to hižom předměsto Leningrada? Je to kolonija zahrodkarjow?

Hižom čeri létadło z nami ze žalostnej spēšnosću po asfalće létanišća. Nětikle začuwamy z hrozu chwatosć mašiny. Horjeka wyše mrócelow je wona hišće wjele bóle spēchała, ale tam to ani tak pytnyli njejsmy. Za poltřeća hodžiny běchmy z Berlina do Leningrada dolećeli! Samsny lět mějachmy dwaj dnjej pozdžišo z Leningrada do Kijewa a pječ dnjow pozdžišo z Kijewa do Berlina wróco. W Kijewje wotlećachmy z dypkom w 14.00 hodž. a běchmy hižom w 13.50 hodž. na Berlinskim létanišću. Haj, zawěrnje, 10 mjeńšin do dwěmaj běchmy w Berlinje, hačrunjež běchmy w dwěmaj hišće w Kijewje byli.

Na wšěch třoch lětach tón samsny krasny, ale wostudly wuhlad z létadla na morjo bělyh mrócelow.

Rjane slóncu nam swěći. Ale što wšak to rěka, hdyž jeho pruhi padaju jenož na běle mrócele? Haj, njebychu-li mrócele byle, bychmy widželi pod sobu zemju, krajiny, wsy a města, drohi a rěki, bychmy na swojej karće slědować móhli swój lět. Tak pak njejsmy wo wšěm ničo widželi.

Wustudziło wšak so nam njeje.

Přečelna pinčnica — stewardesa — so nas lubje posměwajo praša, što chce každy pić.

„Mi prošu jedne piwo!“

Lubej knježnje, kotrejž nas poslužujetej, drje so nam kusk smějetej. Wonej wšak ze słowom njerčitej, ale z jeju šibateho wobliča su spoznać jeju mysle:

„Njebojće so! Wy sće přeni raz w

létadle, ale mój smój wšednje tu a přeco zaso smój so po každym léce strowej dom wróciłoj. Tež džensa chcemoj strowej do Leningrada a tež zaso do Berlina přińc. Hladajće jenož, kak mój bjez starosće tam a sem běhamoj a wam piwo a cigarety a

Prawoslawny Boži dom

dobře, jara dobre snědanje nosymoj. Njebojće so, wy so bórže na to zwučiće.

„Ale što pak potom, hdyž motory nadobo wočichnu?“

„Njebojće so! Motory njeprěstanu džělać. To so hač dotal hišće ženje stało njeje.“

„Hdyž pak pilota njejpacy Boža ručka zajmje?“

„Njebojće so! Wšako mamy hišće drugeho pilota sobu. Wobeju je lékař dokładnje na jeju strowotu přepruwował, přjedy hač staj džensa swoju službu w Berlinje nastupiłoj.“

„Ja wšak so tež njeboju, ale trochu džiwno mi je wokoło wutroby — a w brjuše.“

Takle so w myslach z stewardesomaj rozrěčuju, a na wšo wěstěj mi mudru wotmołwu dać. Při tym jimaj zamjelču, zo sym so nutrnje pomodlił sam za sebję a za wšěch 120 ludźi, kotřiž smy hromadže w tutym létadle.

W duchu dale z nimaj rěču: „To tež njeje mój přeni lět, ale hižom šesty.“

„Što njeprajiće! Wo tym dyrbiće nadrobnišo powědać.“

„Hdyž běch posledni króć lećał, so

hišće žana z waju narodžiła njebě. We wójnje dyrbjach někotre razy mjez italskim kontinentom a sardiniskej kupu lětać. Ach, kak běch so tehdom bojał, so bojał wo swoje nahe žiwjenje. Cyle nisko nad morjom lećachmy, zo so nas njeby „njeprěcel“ tak zlochka dohladać móhł. Kóždy wokomik móžeše „njeprěčelske“ létadło přilećeć a nas potřělić, a my bychmy so wšitcy hromadže zatepili. — My so jara bojachmy.“

„To je zrozumliwe, zo so tehdom boješće, ale džensa nam žadyn strach njehrozy. — Hdy sće hewak hišće w powětrě pobyl?“

„Na kwasnej jězbje.“

„Ow, to je dyrbjajo rjenje być!“

„To běše tež rjenje, ale bojałoj so smój — wo swój a cyleho swěta přichod. W juniju 1939 wědzachmy, zo je wójna blisko. Tuž so bojachmy. Zo budže wójna tak hrozna, tak dołha, tehdom wšak njewědzachmy, hewak by naša bojosc wo wjele styskniša byla.“

Před 36 lětami běch přeni króć lećał. Létadla su džensa wo wjele wjetše, spēšniše a spuščomniše.

Na Leningradskim létanišću bě napismo:

Lětać — najdale, najchětrišo, najwyše.

Njedawno čitach, zo bě sowjetski wučenc prajił: W léce 2000 budu létadla móc 1 000 wosobow we wysokości 30 000 m z tajkej spēšnosću nosyc, zo budu za 4 hodžiny wokoło cyleje zemje. To su wuhlady!

Po zemi so hibać ma tež swoje rjanosće. Takle cyle měrnje, cyle z dobrej chwily so wuchodžować, što móže rjenjeho być?

Tež moja jězba z Njeswačidla do Berlina z čahom bě na swoje wašnje rjana. Z létadlom bych tute 200 km za 20 mjeńšin přečelał, ale wysoko nad mrócelami, a njebych ničo nalětnjeho wječora widžał. Slóncu w Boži domček chwataše a mile bruně chójny wobswětlaše. Sorny stupachu z lěsow na mlode, zelene sycwy. Bjez bojosc na naš hrimotacy čah hladachu. Hdy by jednotliwy čłowjek jim tak blisko přišoł, to bychu dawno scěkałe. Haj, zwěrina wše derje posudžować, hdy jej strach hrozy. Njedaloko kolijow so rohodžina paleše. Hdy by nětikle hižom čma bylo, kajki by to strašny a rjany napohlad byl!

Tamle steji rozpadany wětrnik. Jemu chychu železne křidla dać, ale wšo ničo njepomhaše, čas wětrnikow je nimo. Čehož čas je so minyl, to tež z najwjetšej prócu wjace njedžeržiš. To je za mnje bolostnje spoznać — ale drje nuzne.

Sobotu na wječor! Zahrodkarjo započinaju zaso po doľhej zymje z wulkej lubosću swoje lěški přerywać a přiřetować za přenje wusywy. Njech so jim jich próca derje radži! Njech maju wjele wjesela na kwětkach a kórkach, na štomach a jahodach swojeje maľeje zahrodki!

Nadobo wohidne dwórnišo a za nim hišće hrozniši črjopjenc ze starym železom a popjelom, ale wosrjedž toho njerjaneho lubozny kerk mickow, kotryž so njehanbuje, wosrjedž mazanosće kčěć a wonječ a počkam dawać přeni męd.

Hdyž nětkle wysoko nad mróčelami leću, ničo njewidže wo přirodže a čłowjeku, dopominam so tych rjaných wobrazow ducy z čahom do Berlina.

Pučowac móžeš wšelko. Kóžde wašnje ma swoje wosebitosće a rjanosće.

Při wšem spominam w čahu sedžo, zo budu 24 hodžin pozdžišo hižom dawno w dalokim Leningradže. Ja so wjeselu na tole město. Wono je mi hižom dolhi čas znate z romanow ruskich spisowacelow. Budže wono podobne tomu, štož sym z literatury wo nim zhonil? Po jeho hasach chcu chodzić a pytać Akakija Akakijewiča. Hač drje tajku chěžu widžu, kajkuž je ju Gogol wopisał jako bydlenje tamneho zastupowaceho předsydy zarjada, kotryž bě šćedriwje wječer wuhotował, zo by wbohemu Akakijewičej jeho starosć wotewzał?

Kak docyła budže: Budu so w ruskej řeči dorěćec móc? Njeksym tola hač dotal skoro žaneje skladnosće měł, so w njej zwučowac. W Budyšinje běch sej hišće w poslednich dnjach mohl rusku nowinu „Po swěće“ kupić. Z woknom won njeje wjacce wjele widzec. Směrki běchu krajinu zapradle, zo jenož čmowe kerki nimo skakać widžu. Tuž sej wzach swoju nowinu a čitach — a rozumjach čišćane słowo a so smějkotach:

Wučer: Što sy tak nerwozny? Bojiš so mojih prašenjow?

Suler: Wašich prašenjow nic, ale mojih wotmołwow.

Mala holčka: Ow, moja wowka, ta je bojazna. Hdyž hasu překročimoj, to so stysknje mojeje ruki dđerži.

Wučerka: Hdže maš zešiwk z domjacymi nadawkami?

Holčec: Moja mama je zabyła, jón do toboły tyknuč.

Wučerka: Twoja mama?

Holčec: Nò haj, pola nas kóždy sam swoje džělo zrumuje.

W čahu běch sam w svojim wotdžělu. Nichtó mje njemyleše. Tuž čitach dale w ruskej nowinje.

List z jastwa:

Sonječka, wěsće, hdže nětkle sym, hdyž Wam tutón list pisam? Na zahrodže! Ja sym sej mały stóličk wzała a sedžu jowle wosrjedz zeleneho.

Hdy byšće wědzala, što je so wčera stało! To dyrbbju Wam zawěrnje rozpowědać. Wčera rano dohladach so w myjneri wulkeje mjetele. Wona bě wěsće hižom něšto dnjow tam byla a bě čisće bjez mocow. dokelž bě nastajnosći přećiwu woknu lětała. Jenož slabe dyrkotanje wo tym swědčeše, zo bě hišće žiwa. Ja so chětre zwoblěkach, zalězech na wokno a primnych mjetel.

W celi položich ju na desku pod woknom w nadžiji, zo zaso wožiwu. Před njej skladžech něšto kćeničkow, zo bych ju posylnile. Runje w tuty wokomiku zaspěwa wonka před woknom chroble ptačatko. Bjez přemyslenja prajach: „Posluchaj, kak wjesele ptačk spěwa! Tež do tebjě dyrbi so žiwjenje wróćić.“ Ja so samoj swojim słowam smějach. „Njetrjebawše řeče!“ Ale ně! Za pol ho-

džiny bě mjetel k sebi přišla, so hi-baše, machaše z křidlomaj a pomalu wuleća. Kak so wjeselach, zo bě so žiwjenje do mjetele wróćilo!

Wokolo šěsćich sedžach zaso w celi. Ja sedžach při woknje a hladach na njebjo, hdžež w njesměrnej wysokosći lětachu lastojčki, a zdaše so, kaž bychy ze swojimi wótrymi křidłami rězale so mróčelow.

Bórže pak so njebjo začěmni, wšo wočichny, a nadobo njewjedro wubuchny a dešć so liješe. — A znowa so zaso nadobo wšo přeměni! Njewjedro bě so ruče minyło. Njebjo bu šěre. Huste, džiwne směrki njena-džicy padachu na zemju. To bě, kaž by zemja byla zakryta z hustym šle-

preštrěwa sama mróčelina hluboko pod lětatłom.

Wozmu-li sej křidła rańšich zerjow, zo bych bydlił při najdalšim morju, da by wšak mje twoja ruka tam

[wjedla a twoja prawica mje dđeržala.

Klukš: Dnja 20. 3. 1971 chowaše farar Arnošt Hornčer-Hučinjski našu sotru Helenu Marthu Adama o wu rodženu Mitschkec z Jatřobja. Wona bě 83 lět a 11 měsacow, jako bu měrnje na Božu prawdu wotwolana.

Chcu tutej Serbowce mały pomnik mjez wami stajić, zo by widžomne wostało, što je so na lubosći mjez

Klukš wabi: Přinđžće k nam na Serbski cyrkwinski džě

wjerjom. Kapki zlochka na liscó padachu kaž dešć. Zdaloka bě hišće hrímanje slyšeć, a blyski rozswětłowachu njebjo tam a sem.

Při tym zaspěwa na štomje před mojim woknom solobik. Hišće w dalokosći milina hraješe a so hrímaše, a hižom spěwaše tu solobik kaž slěborny zwónčk. Wón spěwaše kaž njemdry, zo by pohlušil hrímanje, začěrił čmu. — Ja hišće ženje njejsym ničo tak rjaneho slyšala.

Mi so tutón nastawk lubješe. Što je jón spisał, wam džensa hišće njepreradžu. Snano w přichodnym čisle. Němska spisowacelka je tutón list posłała znatej wosobje. Mi so zdaše duch być ruski. Tale lubosć k móličkim wěcam a k Božej přirodže! Takle běch to husto pola ruskich spisowacelow čital.

Hdyž budu w Leningradže a w Kijewje, hač so tam zetkam z ruskim čłowjekom, kajkehož ja jeho a kajkehož je jeho wosebje mój njeboh bratr lubował?

Haj, mój njeboh bratr, hdže je pohrjebany w ruskej zemi? Je tomu runje w tutyh dnjach 25 lět, zo je tam něhdže wumrěl.

Motory brunča. Mjez pučowacymi su rozmołwy přestałe. Njech je w lětadle poměrnje čicho, tak tola rozmołwa napina. Wjele z nas drěma. Tež ja sym sprócny, ale njezwěrju sej woći zandželić. Snano tola hišće raz pod nami zemju wohladam. Ale ně, kaž mjehcke, běle pjerjo so wu-

nami stało a štož so přeco zaso stać dyrbi.

17. 4. 1887 narodži so Helena na Zidowje. Tam bě doma, doniž k njej jednoho ranja njepríndže wudowc Korla Hermann Adama. Wón bě na jedyn džěň z 1. swětoweje wójny domoj přišoť a so Heleny prašať, hač njecha jemu žona a sydom hólcam mać być. Młoda žona wjele časa k rozsudženju njeměješe. „Haj“, praješe, a na to džěštaj na stawnistwo a wottam pěši do Jatřobja. Nóc hižo bě, jako do małeje chěžki stupištaj. Tam nan Pawoła, Arnošta, Hermana, Jana, Korlu, Maksa, Awgusta a Otta ze spanja wubudži a jim nowu mać předstaji. — A to wšo so sta 16. 9. 1916. Na druhi džěň rano dyrbbješe nan zaso do wójny. Da měješe tuta žona přez nóc wulku swóibu, starosćow a nuzy nadosć. Pawoľ, najstarši, bě tehdom 14 lět a Otto hakle 3 lěta. Jej so narodžichu hišće Kurt, Erich, Marja a Hana. Tutym jednacě džěćom spyta po swojich mocach mać być. Na kóncu jejneho žiwjenja měješe, Bohu budž džak, hišće džowku a přichodneho syna při sebi. Bóh spožč tutej swěrnej duši swój měř.

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadza jónkróc za měsac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamołwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswačidski. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. — Čisć: Nowa Doba, čisćerňa Domowiny w Budyšinje (III-4-9-982)